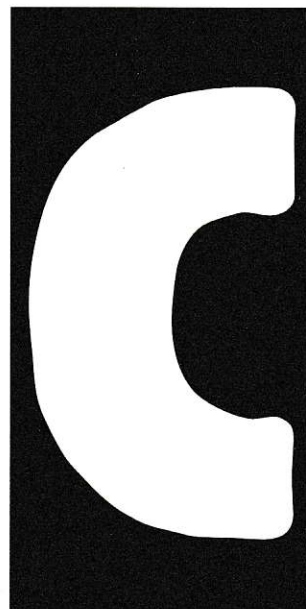

Elisabet Inerser Brufau

PERE CATALÀ PIC

EXPONENT DE LA FOTOGRAFIA MODERNA A ESPANYA

Personatge de caràcter inquiet, amant de la literatura des de la seva infantesa i aficionat a la filosofia, Pere Català Pic és una peça clau en el desenvolupament de la fotografia moderna a Espanya.

Defensor i coneixedor de la nova actitud fotogràfica que anava creixent a la resta d'Europa i als Estats Units, representarà la fotografia moderna tant per la seva obra fotogràfica com per les seves reflexions teòriques sobre l'art i sobre la fotografia. No és l'únic fotògraf del país que adopta la nova visió de la fotografia, els treballs d'Emili Godés i Josep Sala en seran també dos bons exemples, però sí que és l'únic que participarà activament, amb els seus articles, en la defensa teòrica d'aquesta nova visió. Es fa així totalment necessari destacar la figura de Català Pic per construir una història de la fotografia a l'Espanya d'entreguerres.

El seu compromís teoricopràctic, tot i estar influït indubtablement per les avantguardes europees, és totalment personal, per això es fa difícil d'incloure'l en alguna de les tendències fotogràfiques del moment.

Català és també el pare de la fotografia publicitària a Espanya. No es limitarà a traslladar les noves tècniques publicitàries procedents de l'Europa central i dels Estats Units, sinó que les adaptarà a la mentalitat i psicologia d'una manera de veure més mediterrània.

Català Pic neix el 1889, fill d'una família de tradició hotelera. Viuen a Valls, on regenten l'Hotel París. Durant la seva infantesa perd els seus dos germans a causa de la diftèria. El seu pare també mor quan ell té només dos anys. Després de la mort del seu pare, la mare s'instal·la a Barcelona, on regentarà una casa d'hostes, entre els quals hi havia Ramon Roca Sans, vinculat al procés catalanista de la Renaixença i a publicacions periòdiques –va ser fundador i director de *La Patria Catalana*–, a qui deurà que amb només dotze anys

ingressi en la sucursal d'un banc americà a Barcelona. Durant la seva estada al banc rep una càmera fotogràfica, fruit d'un sorteig, la qual cosa serà el començament de la seva afició. Cap al 1910 freqüentarà i realitzarà pràctiques a l'estudi del fotògraf Rafel Areñas, on aprendrà l'ofici dins l'estudi. Membre del CADCI, serà un dels fundadors de la seva secció de fotografia el 1913.

Pere Català deixarà el banc el 1915, als 25 anys, per dedicar-se professionalment a la fotografia, gràcies a un fet fortuït: una parenta llunyana, la seva "tieta americana", durant la seva estada a Barcelona, li dona mil pessetes per què s'estableixi a Valls com a fotògraf. Així doncs comença la seva carrera professional el 1915, i es dedica al retrat.

El 1918 es casa amb Anna Roca Puig i té tres fills, Maria Àurea, Francesc i Pere. En el seu període com a fotògraf a Valls i comarca va ser molt conegut a causa de la seva activitat, no només com a fotògraf sinó també com a organitzador de concursos fotogràfics, conferenciant i actiu nacionalista. El prestigi de Català Pic es va estendre fins a Barcelona, on era conegut tant en l'ambient fotogràfic com en l'intel·lectual i el nacionalista. La revista *Criterium* retrà compte de la conferència de Català Pic a la Biblioteca Popular de Valls sobre "Fotografia, su historia y sus aplicaciones", destacant "el conocimiento profundo que tiene de la materia nuestro amigo (Català) y su vasta cultura fotográfica".

Assentat a Valls, comença a viatjar per Europa, especialment per França i Bèlgica "en actitud d'estudi artístic als museus", tal com ell diu, on coneixerà les avantguardes artístiques i descobrirà la publicitat.

Des de Valls comença la seva carrera de fotògraf publicitari en connectar amb clients de Barcelona, com ara la Joieria Roca o la casa Ford d'automòbils, que són els únics que li atorguen un vot de confiança encarregant-li la

**Català Pic. "La revolució fotogràfica moderna".
Mirador, 203: 1932.**

**Català Pic. "Motorfobia".
Revista Ford.**

realització dels seus cartells publicitaris i acceptant tècniques tan novadores, i a la vegada repudiades, com el collage i el fotomuntatge.

A partir d'aquest moment comença l'època més interessant i intensa de Català Pic. Convingut del llenguatge revolucionari de la fotografia moderna, es volcarà amb cos i ànima en la seva defensa, com veiem reflectit tant en els seus articles com en el seu treball de fotògraf. El propi Català explica: "Als 42 anys, vaig venir a assentar-me com a fotògraf publicitari a Barcelona. Em vaig sentir avantguardista de la professió."

Podrà desenvolupar el seu treball com a avantguardista gràcies als seus incondicionals clients i a l'ajuda de Joan Prats, conegut barreter barceloní i mecenes de l'art modern.

Precisament serà a partir de 1932 quan comenci a publicar els seus articles sobre publicitat i fotografia moderna al setmanari català *Mirador*, en la secció artística del qual s'acolliran, a partir de llavors, les reflexions teòriques sobre la fotografia de crítics d'art i d'alguns fotògrafs, entre els quals destaquen el mateix Català Pic i Mario de Bucovich.

El treball assagístic de Català sobre el tema de la fotografia moderna es concentra entre els anys 1932 i 1935, i es publica quasi exclusivament a la revista *Mirador*, tot i que també col·laborarà en altres publicacions, com la *Revista Ford*, *Nova Iberia* -de la qual en serà director- i *PubliGraf*, cap de les quals especialitzada en fotografia però sí afins a l'estètica d'avantguardes.

S'ha de destacar que Català Pic va intervenir poc en l'ambient associacionista de la fotografia artística i en les revistes fotogràfiques. Després de divuit anys de professió només havia publicat un article, "Un pla a realitzar", a la pàgina fotogràfica de *La Veu*, l'any 1927, on proposava publicar totes les conferències presentades per diferents experts a Barcelona des de l'any 1915, aprofitant un cicle de conferències que s'estava celebrant en aquesta mateixa ciutat sobre els temes: teoria de la llum, història de la fotografia i aplicacions de la fotografia. No va tornar a publicar en cap revista fotogràfica fins al 1933, any en què ho va fer a *Art de la Llum* amb un text que va titular "Un article per Art de la Llum", on defineix la fotografia com una disciplina autònoma desvinculada de la pintura i afirma, a més, que l'autèntic valor de creació fotogràfica està en la fotografia publicitària.

Les seves idees no estaven d'acord amb la gran majoria de les societats fotogràfiques del moment, a la vegada editores de les revistes de fotografia artística. No sabem si la seva quasi insignificant incursió en l'ambient fotogràfic de la fotografia artística va ser fruit de la seva voluntat o de les desavinences amb el sector tradicional. Però sigui quina sigui, no va impedir que Català continués expressant

la seva opinió en revistes i setmanaris culturals al costat de crítics d'art i d'intel·lectuals. Igualment la seva actitud en el camp de la fotografia publicitària i en l'organització d'exposicions, conferències i seminaris va ser molt prolífica.

El seu interès per la psicologia, i especialment pels estudis de Freud, el porten a l'anàlisi psicotècnica de la publicitat i a participar en l'Institut Psicotècnic de la Generalitat, on va impartir uns cursos de publicitat. En aquesta institució el 1934 va assistir a les classes de publicitat de l'alemany Dr. Chleusebairge al qual objectarà que determinats mètodes que tenen èxit al centre d'Europa no són aplicables al nostre país. A causa d'això es genera un debat entre ells dos, i Català guanya adeptes, entre els quals hi ha el propi director de l'Institut, que demanarà la seva col·laboració per al curs 1935-36.

El 1936 té preparat un llibre fruit dels seus estudis: *Psicología publicitaria*, que hauria de publicar l'editorial Gustavo Gili, però que no va arribar a publicar-se sembla que a causa de la censura, segons dades del seu fill Pere Català Roca.

Quan esclata la guerra civil ingressa en el Comissariat de Propaganda de la Generalitat de Catalunya des d'on dirigirà el 1937 la revista *Nova Iberia*, editada pel mateix Comissariat i realitzarà la propaganda política del bàndol republicà. El seu conegut cartell "Aixafem el feixisme" prové d'aquesta època.

L'anàlisi teòrica de Català es basa en la validesa de la fotografia com a llenguatge per expressar una idea o un missatge. Els seus textos es mouren al voltant d'aquesta premissa i criticaran l'ús imitatiu i equivoc de la fotografia artística tradicional.

Després de la guerra passarà greus dificultats econòmiques i el seu treball d'aquesta època quedarà pràcticament oblidat fins a l'any 1982, en què s'inclou en l'exposició i publicació del catàleg "Photographes catalanes des années trente" a París. Mentrestant va seguir exercint de fotògraf, i es va dedicar a la fotografia industrial.

Amb aquesta breu biografia vull situar i destacar la figura de Català Pic en la història de la fotografia a Espanya, no tan sols com a fotògraf sinó sobretot com a principal activista de la fotografia moderna o avantguardista a l'Espanya d'entreguerres. Malauradament el treball de Català sucumbeix davant la intolerància del feixisme i la renúncia voluntària a un exili que probablement li hauria facilitat el desenvolupament d'aquesta tasca, que començava a donar fruits.

ELISABET INSERSER BRUFAU

**Català Pic. "La evolución
fotográfica". Revista Ford:
maig 1932.**